

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

**(Hizb-ut Tahrir Emiri Celil Âlim Ata İbn Halil Ebu Raşta Tarafından
Facebook Sayfası Takipçilerinin “Fıkhi” Sorularına Verilen Cevaplar
Silsilesi)**

Faizli Altı Malın Türleri Hakkındaki Sorunun Cevabı

Hisham Is'efan, Ayman Alfjary, Zakaria Karimeh ve Ayn Alhak'a

Sorular:

Ayn Alhak'ın sorusu:

Esselamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berekâtuh. Faziletli Şeyhimiz, Allah katından nusretiyle sizi desteklesin, size, Hizbe ve ümmete açık bir fetih nasip etsin...

Mübadele hadisinde geçen yedi türden biri olan hurma hakkında bir sorum olacaktı; hurmanın dirhemler karşılığında veresiye satışı caiz midir? Yani bunun anlamı, bir kilo hurma alıp onun bedelini sonra ödemem caiz midir? Bu hususta bizi aydınlatın. Allah sizi hayırla mükafatlandırın. Ayrıca bu mevsim, hurma mevsimidir. Allah sizi hayırların tümüyle mükafatlandırın.

Zakaria Karimeh'in sorusu:

Allah sizi mübarek kılsın. Peki (taksitli) ödeme olan veresiye nedir? Altının kağıt parayla satın alınması caiz midir?

Ayman Alfjary'in sorusu:

Altının borca satın alınmasıyla (ki neden haramdır) İktisadi Nizam'da riba ve sarf konusunun son paragrafında geçenlere göre caiz olan borç almak arasında ne fark vardır?

Hisham Is'efan'ın sorusu:

Esselamu Aleykum. Şeyhimiz ve emirimiz, selamların en güzelinden sonra... İktisadi Nizam Kitabı'nın (414.) sayfasının riba ve sarf bölümünde şu hadis geçmektedir: الذهب بالذهب والفضة بالفضة والبر بالبر والشعير بالشعير والتمر بالتمر والملح بالملح مثلاً بمثل “**Altın altınla, gümüş gümüşle, hurma hurmayla, buğday buğdayla, tuz tuzla, arpa arpayla peşin ve eşit olarak değiştirilsin...**” Allah sizi mübarek kılsın sorum şudur; hadiste açık bir şekilde geçen bu dört yiyecek için, alış ve satışta altın ve gümüş gibi peşin olarak mı muamele edilir? Örneğin ben bir çuval un alıp bedelini (fiyatını) yazdırsam caiz olur mu yoksa muamelede bu iki peşin olanla hadiste geçen yiyecekler arasında bir fak var mıdır? Ayrıca fabrikasyon olan ham olandan farklı mıdır?.. Sorumu uzattığım için özür dilerim. Allah sizi mübarek kılsın. Vesselamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berekâtuh.

Cevap:

Ve Aleykumselam ve Rahmetullahi ve Berekâtuh.

Dördünüzün sorusu da birbirine yakın sorulardır. Bundan dolayı bunlara tek bir cevap vereceğim. Ancak faizli (ribevi) malların şu şekilde “altın, gümüş, buğday, arpa, hurma ve tuz” gibi altı olduğuna ve ilk soruda geçtiği gibi yedi olmadığına dikkat çekmek istiyorum.

Bu soruların cevabı aşağıdaki şekildedir:

Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem, şöyle buyurmuştur: الذهب بالذهب، والفضة بالفضة، والبر بالبُر، والشعير بالشعير، والتمر بالتمر، والملح بالملح مثلاً بمثل سواء بسواء يداً بيد. فإذا اختلفت هذه الأصناف فبيعوا كيف شئتم إذا كان يداً بيد “**Altın altınla, gümüş gümüşle, hurma**

hurmayla, buğday buğdayla, tuz tuzla, arpa arpayla peşin ve eşit olarak değiştirilsin. Bu sınıflar farklı olunca, istediğiniz gibi peşin olarak alışveriş yapın. [Buhari ve Müslim Ubade İbn-u Samit Radıyallahu Anhu yoluyla rivayet etmişlerdir.]

Bu faizli türler farklı olduklarında, istediğiniz gibi alışveriş yapabileceğiniz, yani peşin olmasının şart olmadığı ancak karşılıklı teslim almanın şart olduğu hususunda nass gayet açıktır. Zira “türler” lafzı, tüm faizli, yani altı türler için genel olarak gelmiştir ve bir nass olmadıkça hiçbir şey ondan hariç tutulmaz. Zaten ortada nass da yoktur. Dolayısıyla hüküm, değerleri ve fiyatları farklı olup ancak borç değil de peşin olduğu sürece buğdayın arpayla, buğdayın altınla, arpanın gümüşle, hurmanın tuzla, hurmanın altınla, tuzun gümüşle veya benzerlerinin caiz olmasıdır. Bu yüzden altın ve gümüş için geçerli olan, illetin ortak olması, yani fiyat ve ücretin kullanılabilirliği olmasından dolayı kağıt paralar için de geçerlidir.

2- (Faizli türlerin satışı esnasında karşılıklı olarak malı teslim almanın farz olmasına) bir istisna gelmiştir. O da peşin olan “buğday, arpa, tuz ve hurma” gibi dört türün satışı anında rehin verme durumudur. Nitekim Müslim’in, Aişe Radıyallahu Anha’dan rivayet ettiğine göre Allah’ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem: **“Bir Yahudi’den, veresiye yiyecek satın aldı. Rehini olarak zırhını verdi.”** Yani Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem, rehin vermek şartıyla borçla yiyecek satın aldı. O gün onların yiyeceği faizli türlerdi. Aynen hadiste şöyle geçtiği gibi: **“Yiyecek yiyeceklerle misli misline. O gün bizim yiyeceğimiz arpa idi.”** [Ahmed ve Müslim, Muammer İbn-u Abdullah yoluyla tahriç etmiştir.] Bu hadise göre dört faizli malı borçla satın almak caizdir. Ancak parası ödenene kadar satıcıya bir şeyi rehin vermek gerekiyor.

3- Ancak alacaklı ile borçlu birbirlerine güvenirlerse, rehin vermeye gerek yoktur. Bunun delili Allahu Teala’nın şu kavlidir: **“Yolculukta olur da, yazacak kimse bulamazsanız (borca karşılık) alınmış bir rehin de yeterlidir. Birbirinize bir emanet bırakırsanız, emanet bırakılan kimse emaneti sahibine versin ve (bu hususta) Rabbi olan Allah’tan korksun.”** [Bakara 283] Bu ayeti kerime, yolculuk esnasında alacaklı ile borçlu birbirlerine güvenirlerse, rehine gerek olmadığını ifade etmektedir. Bu ayeti kerime, dört tür faizli malın “buğday, arpa, tuz ve hurma” borçla satışı anındaki rehin için de geçerlidir. Nitekim Allah Subhanehu şöyle buyurmuştur: **“Eğer birbirinize güvenirsiniz ”** **“Birbirinize bir emanet bırakırsanız, emanet bırakılan kimse emaneti sahibine versin.”** [Bakara 283] Ayetin delaleti açıktır ki bu durumda rehin alınmayabilir.

4- Buna göre dört faizli türün “buğday, arpa, hurma ve tuz” borçla satışı caizdir. Ancak borca karşılık bir şeyi rehin vermek gerekmektedir. Ya da alıcı ve satıcı birbirlerine güvenirlerse rehin vermeksizin satış da caizdir... Dolayısıyla bu iki durumda, bu türlerin borçla satın alınması caizdir. Yani borçla satın alınıp alınamayacağını sorduğunuz tuzun o satışı caizdir. Ancak şu ayeti kerime gerçekleşmiş olmalıdır: **“Eğer birbirinize güvenirsiniz ”** [Bakara 283]

İbn Battal'ın Sahihu'l Buhari'nin şerhinde veresiye yiyecek satın almak bölümünde şöyle geçtiği bilinmektedir: "Belli vade ile belli fiyat karşılığında yiyecek satın almanın caiz olduğu konusunda ilim ehli arasında hiçbir ihtilaf yoktur."

el-Ceziri'nin Dört Mezhebe göre Fıkıh kitabında ise faizli (ribevi) türlerin satışı hakkında şöyle geçmektedir: "Mübadelenin biri nakit, diğeri yiyecek olursa, gecikme (veresiye) sahihtir."

İbn Kudame el-Makdisi Muğni adlı eserinde dört tür faizli malın borçla birbirleri ile satışının haram olduğu konusundan bahsederken şöyle demiştir: "(Faizli türler) dirhem veya diğere ölçülebilir mallar ile veresiye satılırsa farklıdır. Çünkü ihtiyaç bunu gerektirmektedir."

Sonuç olarak:

1- Hurma, buğday ve tuzun borca karşılık rehin vermek şartıyla **veya alıcı ve satıcının birbirlerine güvenmeleri halinde rehin vermeksizin** satışı caizdir... Bu iki durumun dışında caiz değildir.

2- İster nakit altın isterse kağıt para olsun, ister borcun tamamı veresiye olsun isterse de bir kısmı peşin geri kalan kısmı taksitle olsun altını borca satın almak kesinlikle caiz değildir... Bu son durumda, yani fiyatın bir kısmını ödeyerek taksitlendirme durumunda, peşin olarak ödenen altının satışı, yani ilk taksitin satışı caiz olur ama diğere taksitlerde ödenecek olanlar ise caiz olmaz... Şayet taksitlerin tamamı veresiye olursa, yani peşin olarak hiçbir şey ödenmemişse, faizli malların mübadelesindeki delillere göre sahih değildir.

3- Altın, gümüş, nakit ve diğere faizli malların borç alınmasına gelince; (karşılığında) herhangi bir fayda sağlamamak şartıyla caizdir. Zira o, görünüşleri birbirine benzese de satış ve sarfdan farklıdır. Çünkü satış ve sarf, bir parayı aynı parayla veya bir parayı başka bir parayla değiştirmek (mübadele etmek) demektir. Borç ise, bir paranın olduğu gibi geri almak için bir başkasına verilmesidir. Ayrıca borç, karşılıksız olarak gerçekleşmekte olup onun delilleri satış delillerinden başkadır ve faizli malların satışının delilleri ona uygun düşmez ki altın gibi veresiye olması haram olsun... Bilakis deliller, onun caiz olduğunu söylemektedir. Nitekim Müslim, Ebu Râfi'den şunu rivayet etmiştir: أن رسول الله استسلف من رجل بكرة، فقدمت عليه إبل من إبل الصدقة، فأمر أبا رافع أن يقضي الرجل بكرة، فرجع إليه أبو رافع فقال: لم أجد فيها إلا خياراً رباعياً، فقال: أعطه إياه إن خيار الناس أحسنهم قضاء **Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem, bir adamdan (altı yaşının altında) genç bir deveyi borç olarak aldı. Daha sonra sadaka develeri ona getirildi ve o da Ebû Râfi'ye o adama (borcuna karşılık olarak) genç deveyi iade etmesini söyledi. Ebu Râfi geri gelerek şöyle dedi: Ben onların arasında bulamadım fakat altı yaşın üstünde daha iyi develer (var). Bunun üzerine (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) de şöyle buyurdu: "Onu ona ver, Müslümanın en hayırlısı, borcunu en güzel şekilde ödeyendir."** Dolayısıyla Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem, borç almıştır.

**Kardeşiniz
Ata İbn Halil Ebu Raşta**

**H. 21 Muharrem 1437
M. 03/11/2015**

Cevaba, hizbin emirinin aşağıdaki web sitesinden bağlanabilirsiniz:
<http://archive.hizb-ut-tahrir.info/arabic/index.php/HTAmeer/QAsingle/3646/>